

SECTION 1.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

DOI 10.36074/logos-14.02.2025.003

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

**Смельянов Олександр Юрійович¹, Гаврась Дмитро Русланович²
Степанків Володимир Зеновійович³**

---

1. д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», УКРАЇНА

2. аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», УКРАЇНА

3. аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», УКРАЇНА

Забезпечення високої ефективності господарської діяльності потребує перманентного розвитку її суб'єктів [1, 2], що, серед іншого, викликає необхідність формування потенціалу економічного розвитку цих суб'єктів [3–6] та провадження ними інвестиційно-інноваційної діяльності [7–10], зокрема здійснення технологічного оновлення [11–16] та реалізації ресурсозберігаючих програм і проєктів [17–20]. Однак, необхідною є попередня розробка суб'єктами бізнесу стратегій свого розвитку [21, 22]. Така стратегія, серед іншого, повинна передбачати можливість підвищення конкурентоспроможності компаній [23–25]. Це, своєю чергою, потребує виділення основних чинників формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання. При цьому варто виділити три типи конкурентоспроможності підприємств, а саме:

1) потенційну короткострокову конкурентоспроможність внутрішнього характеру. Вона відповідає максимально можливому рівню конкурентоспроможності суб'єкта підприємництва, який воно може досягти впродовж короткострокового періоду за умови незмінності існуючих параметрів зовнішнього середовища;

2) потенційну сукупну короткострокову конкурентоспроможність. Вона відповідає максимально можливому рівню конкурентоспроможності суб'єкта

SECTION 1.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

підприємництва, який цей суб'єкт може досягти впродовж короткострокового періоду з урахуванням тих змін у зовнішньому середовищі функціонування, які будуть викликані реалізацією на даному підприємстві заходів з підвищення його конкурентоспроможності;

3) потенційну перспективну конкурентоспроможність. Вона відповідає максимально можливому рівню конкурентоспроможності фірми, який ця фірма може досягти впродовж деякого достатньо тривалого періоду, враховуючи усі можливі очікувані зміни як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі.

Таким чином, перший тип конкурентоспроможності формується виключно за рахунок чинників внутрішнього середовища підприємства. Водночас, два інші типи конкурентоспроможності компаній можуть утворюватися також і під впливом чинників зовнішнього середовища. Таким чином, підвищення конкурентоспроможності підприємств може бути як зумовленим їхніх економічним розвитком, так і не пов'язаним із ним. Другий випадок стосується ситуації, за якої зростання конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва зумовлено покращенням зовнішнього середовища їхнього функціонування.

Своєю чергою, важливим різновидом економічного розвитку будь-якої фірми є її інвестиційно-інноваційний розвиток. У контексті вивчення впливу цього різновиду економічного розвитку на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання усі заходи, які здійснюють підприємства для забезпечення своєї конкурентоспроможності, можливо поділити на дві групи, а саме – заходи, провадження яких не потребує вкладення інвестицій у їхню реалізацію, та інвестиційно-інноваційні заходи, провадження яких потребує вкладення інвестицій у їхню реалізацію.

Потрібно також зазначити, що заходи, які здатні здійснювати підприємства для підвищення своєї конкурентоспроможності, можливо поділити і за метою їх реалізації, поділивши їх на такі групи: заходи, які мають на меті збільшення обсягів виготовлення та збуту продукції підприємств; заходи, які мають на меті зниження витрат на виготовлення та збут продукції; заходи, які мають на меті покращення співвідношення між ціною та собівартістю продукції (зокрема, завдяки підвищенню якості та оновленню її асортименту); заходи, які мають на меті покращення співвідношення між ризикованістю та прибутковістю господарської діяльності підприємств. Реалізація заходів, що належать до усіх цих груп, може відбуватися лише на засадах економічного розвитку компаній, оскільки всі ці заходи потребують проведення на підприємствах внутрішніх змін, які сприятимуть зростанню їх

SECTION 1.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

економічного потенціалу. Отже, економічний розвиток підприємств варто розглядати як важливий інструмент підвищення їхньої конкурентоспроможності. Своєю чергою, таке підвищення сприятиме зростанню рівня стійкості компаній до можливих негативних змін у зовнішньому середовищі їхнього функціонування. Це зумовлено тим, що підприємства із високою конкурентоспроможністю є менш сприйнятливими до таких змін, ніж компанії з низькою конкурентоспроможністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Міщенко, Н. Г. & Міщук, А. І. (2016). Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (4(236)), 191–204.
- [2] Петрушка, Т. О. (2013). *Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств* (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
- [3] Yemelyanov, O., Kurylo, O. & Petrushka, T. (2018). Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Науковий вісник «Полісся»*, (2 (14)), 141–149.
- [4] Kryvovazyuk, I., Vakhovych, I., Kaminska, I. & Dorosh, V. (2020). Managerial innovations in methodology of solving export-import activity problems and ensuring international corporations business excellence. *Quality - Access to Success*, 21(178), 50-55.
- [5] Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Висоцький, А. Л. (2015). Теоретичні засади формування та оцінювання виробничо-збутового потенціалу машинобудівних підприємств. *Бізнес Інформ*, (1), 124–130.
- [6] Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. *Вісник ХДУ*, (6 (2)), 206–209.
- [7] Кривов'язюк, І. В. (2020). *Антикризове управління підприємством. 3-тє видання*. Київ: Видавничий дім «Кондор».
- [8] Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (484), 66–71.
- [9] Смолій, Л. В. (2010). Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва. *Інноваційна економіка*, (17), 168–171.
- [10] Федулова, Л. І. (2013). Інноваційний вектор розвитку промисловості України. *Економіка України*, (4), 15–23.
- [11] Амоша, О. І., Булеєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3–9.
- [12] Петрушка, Т. О., Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2020). Підвищення ефективності господарської діяльності як чинник економічного розвитку підприємств. *Ефективна економіка*, (12). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_23.
- [13] Lesinskyi, V., Yemelyanov, O., Zarytska, O., Petrushka, T. & Myroshchenko, N. (2022). Designing a Tool-Set for Assessing the Organizational and Technological Inertia of Energy Consumption Processes at Enterprises. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, (6(13)), 29–40.

SECTION 1.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

- [14] Lesinskyi, V., Yemelyanov, O., Zarytska, O., Symak, A. & Petrushka T. (2021). Devising a Toolset for Assessing the Potential of Loan Financing of Projects Aimed at Implementing Energy-Saving Technologies. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 4, 15–33.
- [15] Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
- [16] Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
- [17] Бойчук, Н. Я. & Острянюк, М. М. (2017). Проблеми енергозбереження та підвищення енергоефективності економіки України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*, (19), 25–34.
- [18] Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.
- [19] Некрасова, Л. А. & Хрїстова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
- [20] Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
- [21] Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. *Вісник ХДУ*, (2), 77–81.
- [22] Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, (1(1)), 369–373.
- [23] Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
- [24] Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Лесик, Л. І. (2017). Моделювання поведінки підприємств-конкурентів та оцінювання рівня конкуренції на ринку. *Актуальні проблеми економіки*, (5 (191)), 178–187.
- [25] Карачина, Н. П. (2014). Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*, (86), 164–172.